

DELO

Izhaja enkrat mesečno.
Naročnina: 6 Din polletno.
Uredništvo in upravnništvo:
Ljubljana, Miklošičeva 22/II.

Ljubljana, septembra 1934.

Težki časi v katerih živimo silijo delavca, da išče možnost zaposlitve zase in za svoje otroke. Delavska rodbina ne more živeti od zaslužka enega svojega člana in tirja od vsakega, da si preskrbi svoj vsakdanji kruh. Pri tem so možnosti zaslužka zelo majhne, tako da so pogosti primeri pomanjkanja, kateremu sledi moralni propad rodbine in njenih članov. Največ trpi mladina, v domačem kraju ne najde možnosti zaslužka, v tujem kraju pa se izgubi pri iskanju zaslužka in zaide na pota nemorale. Zločinštvenost in prostitucija se večata in s tem se uničujejo vsi predpogoji za boljšo bodočnost te mladine. Tisti, ki najdejo zaposlitev, živijo v revščini in postajajo plen različnih bolezni, tako da je prav majhen odstotek zdravega delavskega zaroda.

Tako izčrpana delavska mladina je izločena iz normalnega narodnega življenja ter bo morala ob prvi priliki razočarati vse činitele, ki računajo na moč lastnega naroda. Onemogočeno je vsako stanovsko, strokovno in kulturno delo, dokler ne pride do popolnega propada ali do nevarne zradikalizacije te mladine.

Zato je potrebno, da posvetimo vso skrb mladi generaciji in ji damo možnost napredka, pouka in zaslužka, da jo ohranimo za lasten narod in navdušimo za stanovske in nacionalne ideale ter ji opravičimo ljudsko življenje v družbi. Na ta način jo bomo odvzeli razvratnosti in zločinštvenosti ter privedli na pota poštene in odločne delavske borbenosti brez nevarnosti, da zaide v uničujoče ekstreme.

Naša skrb za mladino ne sme biti enostranska, temveč ji moramo nuditi možnost vsestranskega napredka potom ideojstvom na vseh poljih javnega življenja. Ustvariti ji moramo predpogoje za kulturni napredek ter jo pravilno poučiti o vseh življenjskih vprašanjih in ji omogočiti duševno poglabitev. Telesna nagnjenja moramo spraviti v sklad z duševnimi nalogami in ojačiti telo, da bo odpornejše zoper življenjske nadloge in težo poklica. Zato je nepravilno delovanje organizacij, ki smatrajo, da je skrb za mladino brezpomembna in da je vsako sportno in drugačno udejstvovanje mlade generacije neresno in v nasprotju z ideologijo.

Vsaka organizacija in vsak pokret potrebuje pristavev, ki jih je treba zbirati med starejšo generacijo zaradi njenih izkušenj in med mlajšo zaradi njene vere v bodočnost. Treba jih je pridobiti z iskrenostjo in odkritostjo, toda pri tem ne zadostujejo ideje, temveč je treba tudi izvesti te ideje do končnih uspehov. Namen strokovne organizacije pa ni samo ta, da doseže izboljšanje delovnih pogojev, temveč mora ustvariti predpogoje za to borbo s tem, da obvlada celotno udejstvovanje svojih članov in ustvari iz njih zavedne člane delavnega stanu. Če pravimo, da ni vedno delavec oni, ki dela, potem moramo dokazati, da so naši člani delavci, ki delajo. Stari preizkušeni delavci ne potrebujejo veliko duševne hrane, ker jih je dosedanja borba potrdila v njih načelih, dočim je treba mlajše pridobiti in pridržati.

Narodno strokovni pokret je zaradi svoje narodnosti dolžan skrbeti za celoten narod in zato hoče ohraniti temu narodu tudi njegov najmlajši del. Nič ne sme biti prepuščen lastni usodi in iz vsakega se mora ustvariti zaveden del celote, ki ji bo koristil in katera bo njemu koristila. Ker pa smo delavska organizacija, moramo skrbeti prvenstveno za delavsko mladino in poskušali bomo uveljaviti gornja načela pri njeni vzgoji. Seveda pod pogojem, da najdemo popolno razumevanje in vpoštevanje pri vseh činiteljih, ki lahko skrbijo za zaposlitev te mladine. Izsiliti moramo, da prevzame družba materialno preskrbo mladine in da ji da možnost zaposlitve pri istovrstni izločitvi vseh istih produkcijskih činiteljev, ki niso sposobni za učinkovit gospodarski proces produkcije. Država naj uvede zavarovanje za primer starosti in onemoglosti ter tako izloči iz dela starejše že onemogle delavce, ka-

Kako pa naj to imenujemo?

Na drugem mestu prinašamo poročilo o shodu delavstva v Petoviji in o resoluciji, ki je bila sprejeta na tem shodu. Te dni pa nam sporočajo iz Ptujja, da je tovarniško vodstvo kot odgovor na shod in resolucijo odpovedalo 27 delavcem in odklonilo vse zahteve delavstva. Razumljivo je, da je to znova razburilo delavstvo, posebno še, ker si upa tuje podjetje tako nesramno nastopiti proti domačemu delavstvu. Podjetje je v nemških rokah in še danes imajo v Petoviji Nemci glavno besedo. Je tudi nekaj pritepenih tužcev, ki pozabljajo, da so na jugoslovenskih tleh in da bi morali spoštljivo nastopiti proti domačemu, četudi so to samo delavci. Na naših tleh ne bomo pustili takega postopanja od strani onih, ki so pri-

šli k nam za kruhom. Nekaterim nadtim Nemcem v Petoviji bomo posvetili svojo posebno pažnjo. Že svoj čas smo opozarjali oblast, da v Petoviji nekaj ni v redu! Opozarjali, da je Petovija namestila upokojene avstrijske »hauptmance«, ki vihtijo sedaj bič nad našim delavstvom. Ti tuji so krivi, če je delavstvo razburjeno in če se potem dogajajo dogodki, ki so marsikomu neljubi. Taki nasprotniki našega naroda in države so krivi, če se delavstvo včasih spozabi! Zato je treba nekoliko bolj posvetiti v taka gnezda.

Pozivamo vso našo javnost, da s pazljivostjo sledi dogodkom v Petoviji in podpre našega domačega delavca v borbi s tujci.

Podjetje Hermann Goll v Velenju

V tem podjetju vlada kaj čudne razmere in jim je že inspekcija dela posvetila svojo pažnjo, pa bo treba še nekoliko bolj krepko pogledati v to tovarno odn. parno žago. Delavci na tej žagi delajo po 12 ur dnevno in zaslužijo za ta čas celih 20 dinarjev, od tega se jim odtrga za bolniško blagajno 1 Din in preinejše torej na roko 19 Din, ali 1.50 Din na uro. Pri nakladanju vagonov delajo celo po 16 ur dnevno, nadurno delo pa se plača samo z 1 dinarjem. Kurjač dela stalno po 13 do 14 ur dnevno za 19 dinarjev. Stanovanja delavcev so v mizernem stanju. Nekaj delavcev stanuje v hlevu in ima povrhu še jetične otroke. Inspektor dela si je vse to ogledal in delavstvo pričakuje njegove odloke, da se stanje pri tem delodajalcu izboljša. Podjetnik pa je za kazen, da je bil prijavljen inspekciji dela, odpustil vse delavstvo za 14 dni, dva pa za vedno. To naj bi bila kazen, ker je inspektor dela prišel in si ogledal to podjetje. Vprašanje nastaja, ali sme podjetnik res vse početi brez vsake kazni? Kaj bo rekla inspekcija dela na to kazen, izrečeno nad nedolžnim delavstvom? Bo li delavec še imel po-

gum v bodoče poklicati na pomoč zakonito postavljene faktorje? Ime Hermann Goll diši nekam tuje in zdi se nam, da je ta podjetnik tujec in si kot tak dovoljuje take šikane napram delavstvu. Mar res ne bomo nikoli svobodni državljani na svojih tleh? Mar bodo res smeli tuji počenjati z delavstvom take svinjarije? Delavstvo je skrajno razburjeno in bati se je, da pride do najhujšega. Podjetnik je sicer pustil delavce samo en teden doma, ker je gotovo sam uvidel, da se preveč igra z oblastvom, a je sprejel delavce nazaj pod pogojem, da delajo po starih pogojih. Kdor ni zadovoljen, lahko gre. Trije delavci, ki so organizirani v naši organizaciji, pa so morali ostati na cesti. To je škandal, ki mu ga ni para. Tujec odpušča slovenske delavce, ker so organizirani v nacionalni strokovni organizaciji. To pa zaradi tega, ker se je ta organizacija zavzela za delavce, ki so bili neusmiljeno izkoriščani. Inspekcijo dela pozivamo, da energično nastopi proti temu podjetju in ga opozori, da imamo v naši državi zakone, ki so veljavni za vse. K imenu Hermann Goll se še povrnemo!

Lepo uspelo zborovanje celjske podružnice

Celjska podružnica se lahko prišteva med naše najagilnejše podružnice, ki pridno skrbijo za vzgojo delavstva. Podružnica je uvedla stalne članske sestanke, ki so vsakokrat izredno dobro obiskani. Na teh sestankih poročajo funkcionarji NSZ o važnih delavskih vprašanjih. Eden takih sestankov se je vršil dne 5. avgusta in na njem so poročali tov. Vltavsky iz Celja, Bajt iz Maribora in Kravos iz Ljubljane. Prvi je poročal o aktualnih domačih delavskih vprašanjih, medtem ko sta oba ostala govornika razpravljala o splošnih delavskih vprašanjih. Članstvo je pokazalo za vse tri referate po no zanimanje in je govornike nagradilo z odobravanjem. Ob koncu zborovanja je bila soglasno sprejeta naslednja resolucija:

I. Zakon o minimalnih mezdah delavcev, ki se naj prilagodi krajevnim razmeram posameznih banovin, naj se čimprej uvede in izvaja. Z isto nujnostjo zahtevamo, da se uvede takoj starostno zavarovanje, kakor tudi zavarovanje za onemoglost in smrt delavcev in nameščencev v vsej državi.

II. Mezdne rudarskega in topilniškega delavstva se naj oprostje plačevanja v bednostni sklad, ker so njih skromni prejemki že itak obdavčeni z lastnim brezposelnim fondom, ter so torej dvakrat obdavčeni v eno in isto vrsto.

III. Kolesa delavcev naj se oprostje vseh davčin.

IV. Prosimo, da se imenuje v sreski odbor Celje za javna dela, v katerega se stekajo po večini prispevki delojemalcev, tudi zastopnik podružnice Narodne strokovne zveze za Celje in okolice, da bo imelo delavstvo na ta način vpogled in da bo soodločalo, kje naj se denar najkoristneje porabi. Istovrstno prosimo tudi, da se nakažejo občini Celje primernejši, t. j. večji prispevki kakor doslej, ker ima kot druga največja industrijska občina veliko večje zahteve glede preskrbe brezposelnih, kakor ostale občine.

V. Zahtevamo, da se uvede popolni nedeljski počitek v brivnicah v Celju in trgovskih obratih v občini Celje okolica, ker ni za to podana prav nobena potreba, da bi bili ti lokali ob nedeljah odprti, uslužbenstvo pa prikrajšano za tako potreben nedeljski počitek in odih.

VI. Z ozirom na vedno se ponavljajoče vesti o pričetku del v svrhu regulacije Savinje in njenih pritokov, želimo da se z istimi tudi že enkrat prične. Od večnih obljub brezposelnim, da bo-

do pri tleh delih zaposleni, ne morejo biti ti siti, temveč jim je treba dejansko pomagati do dela in jela. Prvenstveno pa naj bodo zaposleni pri tleh delih brezposelni, pristojni v občino mesto Celje in občino Celje okolico. Pri določitvi delavskih mezd za to delo naj sodelujejo tudi zastopniki nacionalnega delavstva, t. j. podružnica Narodne strokovne zveze za Celje in okolico.

VII. Delavstvo industrijskih podjetij, ki obratujejo zaradi pomanjkanja naročil samo periodično, se naj ne smatra kot sezonsko delavstvo. N. pr. delavstvo apnenika Celje zaradi napačnega tolmačenja označbe sez. posla ni deležno podpor za brezposelne in se njegove tozadevne prošnje odklanjajo. Produkt apna v omenjenem apneniku ne služi v gradbene namene, temveč se uporablja izključno v nadaljnjo industrijsko predelavo v dušični apno (Ruše). Omenitno, da je smatrati Apnenik kot industrijsko podjetje ravno tako kot A. Westen d. d. Celje, ali šamotno tovarno, katere podjetja so protokolirana kot industrijska podjetja v trgovskem registru in jih torej kot taka ni smatrati samo za sezonsko delo.

VIII. Tukašnji davčni urad zahteva naknadno doplačilo 1 odst. izrednega doprinosu po § 16. t. 4 fin. zak. za leto 1934-35. Mnenja smo, da davčni urad popolnoma nepravilno razlaga omenjeni paragraf, kateri vendar jasno določa, da so delavci oproščeni tega doprinosu.

IX. Glede uslužbenškega davka prosimo, da se isti odmerja po čistem zaslužku delojemalca in ne po brutto dohodkih.

† Kozamernik Franc

Dne 24. avgusta t. l. se je pri delu v papirnici na Goričanih ponesrečil tovariš Franc Kozamernik. Poškodbe so bile tako težke, da je kratko po prevozu v ljubljansko bolnico umrl. Njegovo truplo je bilo prepeljano v Presko in pokopano na tamšnjem pokopališču. Kako iskreno so z nesrečno družino sočustvovali poleg številnih pokojniških tovarišev tudi ostali ljudje, je najlepše pokazala izredno velika udeležba pri pogrebu. — Pokojni je bil marljiv in trezen delavec ter najboljši oče številni družini. Zapušča ženo in 8 otrok, katerih najstarejši ima komaj 11 let.

Nagradno tekmovanje

Na podlagi dopisa, ki je bil priobčen v letošnji tretji številki našega glasila dne 14. julija 1934, smo določili kot nagradence:

1. Za prvo nagrado tov. Osojnika Franca, rudarja iz Helene, p. Črna pri Prevaljah in to na podlagi njegovega članka o zakonu o minimalnih mezdah.
2. Za drugo nagrado tov. F. K. iz Tržiča za članek pod naslovom »Kako je pomagati našemu delavstvu«.
3. Za tretjo nagrado tov. Šimenca Vinka iz Ljubljane za članek »Kako je pomagati našemu delavstvu«.

Vsi nagrajenci morajo poslati uredništvu svoj točen naslov ter potrdilo pristojne podružnice NSZ, da so njeni redno plačujoči člani. Članki bodo objavljeni v prihodnjih številkah.

Tudi ostali tovariši, ki so sodelovali pri tem tekmovanju, naj sporočijo svoje naslove in priložijo potrdila o članstvu, ker jim bomo poslali kakšno aktualno brošuro v spomin in zahvalo za njih delo.

Ocenjevalna komisija.

Zahvaljujem se vsem tovarišem, ki so pripomogli, da je tekmovanje tako dobro uspelo. Nagrajencem priskrbo čestitam, vsem pa želim na svidenje pri prihodnjem še večjem tekmovanju.

Urednik.

Delavci stopite v vrste NSZ

valobaa slova olalunfno tvilzooax tet

Filip Uratnik:

Zagrebska konferenca

Pretekli teden se je vršila v Zagrebu konferenca predstavnikov delavskih zbornic in delavskega zavarovanja. Na tej konferenci smo razpravljali o izvedbi in izgraditvi raznih panog našega onemoglostnega in starostnega zavarovanja.

Razširjenje pokojninskega zavarovanja za zasebne nameščence je stopilo v akuten stadij. To zavarovanje obstoja dosedaj, kakor znano, samo v Sloveniji in Dalmaciji. Ostali deli države pa ga nimajo. Tako socialni, kakor gospodarski interesi zahtevajo, da se razširi stanje, ki v enem delu države že obstoja, na vso državo.

Minister za socialno politiko je dobil v letošnjem finančnem zakonu pooblastilo, da to razširjenje izvede.

Potrebni so največji napor interese, da bi to pooblastilo ne ostalo na papirju. Vse delavske zbornice v državi so tozadevne napore zasebnih nameščencev in njihovih strokovnih organizacij že v mišljenjih, podanih ministrstvu socialne politike, najtopleje podprle. To je prišlo na zagrebški konferenci ponovno do izraza. Ni se pa moglo iti pri tem preko dejstva, da ima minister za socialno politiko že več let tudi pooblastilo, da izvede v celoti ali delno

splošno delavsko invalidsko in starostno zavarovanje.

Morda je preveč, ako govorimo tu o zavarovanju. Zakaj to, kar se da s skromnimi 3% zavarovane mezde ustvariti, je le skromen početak tega zavarovanja.

Najvažnejše delo, ki ga je v pogledu zgornjih akcij zagrebška konferenca opravila, je v tem, da je preprečila, da bi se moglo izigravati nameščensko zavarovanje proti delavskemu, ali pa narobe, kar bi se lahko končalo tako, da bi obe akciji popolnoma propadli. Sklenjeno je bilo, da se mora vršiti borba za obe zavarovanji vzporedno in da morajo biti akcije strokovnih organizacij vseh pravcev, delavskih zbornic, kakor tudi vseh organov delavskega zavarovanja paralelne, usmerjene v pravec, da se dosežeta oba gori postavljena cilja.

Ni res, da se obe zgoraj navedeni zavarovanji ne bi dali izvesti. Sredstva starostnega in invalidskega zavarovanja se trošijo spočetka le v prav nezadostni meri. Večji del teh sredstev se kapitalizira in priteka po tej poti v narodno gospodarstvo nazaj. Če govorimo o visokem obdavčenju delavskih mezd, je treba reči, da je to obdavčenje res visoko. Da pa gre to obdavčenje v izmeri, ki ni v nikakem sorazmerju z dohodki delavcev in nameščencev v fiskalne svrhe. Enoodstotna obdavčitev mezd, navedena v letošnjem finančnem zakonu, ki se izvaja še preko besedila tega zakona, je za delavstvo krivično visoka. Na področju dravske banovine obstoja še poleg tega 1½% doklada na mezde za tako zvani bednostni fond. Ta doklada obstoja samo v naši banovini. Ako se samo ti dve obdavčitvi ukine, bi imeli zbrana sredstva za izvedbo splošnega invalidskega in starostnega zavarovanja brez znatnejših novih obdavčitev delavstva.

Ob priliki razprav o izvedbi splošnega invalidskega zavarovanja pa nismo mogli iti preko enega dejstva.

To zavarovanje bo začelo zbirati prispevke takoj. Njegovi učinki pa se bodo pokazali šele čez leta, v skromnem obsegu šele po preteku karenčne dobe, v nekoliko večjem obsegu kasneje.

Razumljivo je, da je zbiranje rezerv pri starostnem zavarovanju nujno. Vendar se mora tudi s tem računati, da je treba dati delavstvu tudi takojšnjih koristi, kadar se zahtevajo od njega žrtve. Imamo pa tudi področja, kjer je takojšnja odpomoč res nujna in neodložljiva.

Na konferenci se je doseglo soglasje o tem, da se mora izvesti vsaj **zavarovanje onemoglih tuberkuloznih s takojšnjim učinkom.**

Zakaj je to prav posebno nujno? Naš Okrožni urad odpušča iz svojega zdravljenja vsako leto 100 neozdravljivih tuberkuloznih bolnikov, ker jim je potekla članska doba prej, nego so ozdravljivi. Cenim, da je takih težko bolnih bivših članov delavskega zavarovanja samo v Sloveniji okrog 500.

Znana stvar je, da dajejo pri nas občine le nezadostne podpore, ki nikakor ne zadostujejo za preživljanje. (Položaj teh tuberkuloznih, ki so v večini primerov še vzdrževalci rodbine, je strašen. Prisiljeni so iskati vedno znova in znova zaposlenja, da bi bili deležni zopet podpore pri Okrožnem uradu. V tej zaposlitvi okužujejo svoje sodelav-

ce. Ako pa zaposlitve ne najdejo, kar se danes v večini primerov dogaja, so prisiljeni beračiti po okolici, če hočejo živeti. To je težko za prizadete in nevarno za okolico. Iz teh razlogov je takojšnja izvedba invalidskega zavarovanja za tuberkulozne nujna in neodložljiva potreba.

A kje najti kritje za to?

V Sloveniji bi se dalo to zavarovanje res lepo izvesti — brez novih obremenitev delavskih mezd, — ako bi se ukinil banovinski bednostni fond in prenesla sredstva, ki so se doslej v njem zbirala na delavsko zavarovanje.

Tudi v ostalih delih države bi bilo predpostavljati kritje potom posebnega paritetnega prispevka.

Le, če bi se izkazalo, da se vse to ne da izvesti, bi bilo razmišljati, ali ni vprašanje osiguranja težko bolnih tuberkuloznih važnejše, kakor podpore pri kratkih obolenjih.

Četrto vprašanje, s katerim se je zagrebška konferenca bavila, je **sanacija glavnih bratovskih skladnic.**

V tem pogledu je ugotovila konferenca naslednje:

Prispevki bratovskih skladnic tudi po zadnji novelizaciji pravilnika bratovskih skladnic pri nobeni bratovski skladnici ne osiguravajo v pravilniku normiranih dajatev, zato so potrebni novi napor v svrhu sanacije invalidskega in starostnega zavarovanja rudarjev. Ta potreba, ki je pri Glavni bratovski skladnici v Ljubljani evidentna in neodložljiva, obstoja v manj vidni obliki pri vseh bratovskih skladnicah v državi.

Konferenca je bila mnenja, da se mora osnovati poseben fond za sanacijo bratovskih skladnic, ki bi ga upravljali pod nadzorstvom gospoda ministra za šume in rudnike skupen odbor, postavljen od vseh bratovskih skladnic. Sredstva za ta fond naj bi se dobila z obdavčenjem produciranih in uvoženih produktov, premogokopne, rudniške in topilniške industrije.

Konferenca je obrnila pažnjo na dejstva, da bo treba znatnejši del sanacijskega fonda kapitalizirati in da odvarja to možnost za podpiranje gospodarstva, zlasti za podpiranje težke kovinske industrije ter da je mogoče vpostaviti s tem paralelizem izmed socialnih zahtev rudarskih in topilniških delavcev ter potreb rudarske in topilniške industrije. Po tej poti se morejo spraviti v sklad tudi interesi poedinih pokrajin.

Zagrebska konferenca naj bi bila uvod v živo in složno akcijo vseh delavcev in nameščencev v svrhu izgraditve delavskega in nameščenskega starostnega in invalidskega zavarovanja.

Brezposelnost v Jugoslaviji

Skoraj vsak dan smo priče poizkusov za rešitev sedanje gospodarske krize, oziroma omilitve nje posledic. Oblastva in drugi čimtelji podvzemajo različne ukrepe, ki naj pomagajo brezposelnemu delavstvu. Javni iniciativi sledi privatna iniciativa in tako vidimo, da je vse prebivalstvo angažirano v borbi zoper brezposelnost. Najprej je začelo zbiranje sredstev v svrhu podeljevanja podpor brezposelnim, pozneje pa je nastala potreba po večjih sredstvih v svrhu pospešitve velikih javnih del, ki naj bi nadomestila pojemajočo privatno iniciativo. Tekom časa so ta javna dela postala zelo važna, tako da pomenijo za nekatere vrste delavstva skoraj edino možnost zaposlitve. Zato je tudi mezda pri teh javnih delih prenehala biti nadomestek za odišli dobiček in so tozadevni prejemki redni zaslužek. To pa pomeni, da mora ta odškodnina prevzeti vse funkcije redne mezde in da ni nobenega opravičila za njeno višino, ki bi ostala pod eksistenčnim minimumom.

Poleg javnih del mora še naprej obveljati privatna iniciativa posebno v tistih produkcijskih panogah, ki slonijo na angažiranju večjega kapitala, ki bi ga bilo težko začeti zbirati in ki je že zbran od strani privatnikov. Toda tudi za te panoge naj obveljajo gotove mere za zaščito delavnih moči, ki bodo prej ali slej dovedle do zmanjšanja brezposelnosti. Prepoved čezurnega dela, stroga uvedba osemurnega delavnika in omejitev števila vajencev bi onemogločile marsikatero pretirano izkoriščanje delavcev. Prepoved dvojne zaposlitve pri osebah, ki dosežejo eksistenčni minimum, razširitev obveznega šolanja do 16. leta starosti bi omogočilo mnogim delavcem zaposlitev. Uvedba starostnega zavarovanja bi izločila iz produkcije delavce, ki ne spadajo tja in na njih mesto bi nastopile mlajše moči. Končno

bi moralo nastopiti tudi skrajšanje delovnega časa pod 48urni delovni teden, seveda v kolikor to ne bi pomenilo prevelikega znižanja tedenskih dohodkov. Investicije in racionalizacija naj bi se izvršile postopoma in šele proti obvezi delodajalcev, da preskrbijo reducirane delovne moči. Ukinejo naj se vsi tisti karteli, ki umetno zvišujejo cene gradbenemu in drugačnemu materialu. Izpopolnitev socialne zaščite na podlagi prispevkov od strani interesentov naj zmanjša davčno obremenitev delavskih prejemkov.

Na ta način bi odpravili nekatere vzroke brezposelnosti in sedanje število brezposelnih bi se močno znižalo.

Število brezposelnih pa je sedaj vedno višje: zastoj v industriji, trgovini in obrti, katastrofalni padec cen poljskih pridelkov zvišuje število brezposelnih v vrstah celokupnega delavstva. Številke, ki prikazujejo brezposelnost, niso točne, toda pravilna je konstatacija g. Bogdana Krekića (glej brošuro: Nezaoposlenost u Jugoslaviji), da je napačno trditi, da je pri nas samo 15.000 do 20 tisoč brezposelnikov. Res je sicer, da ne moremo smatrati za brezposelne v pravem pomenu besede vse one, ki so odjavljeni iz obveznega zavarovanja v teku zadnjih treh let, toda če upoštevamo, da je možnost gospodarske osamosvojitve skoro povsem izključena in da poljedelska dela ne zadoščajo niti za prejšnje poljedelske delavce, potem moramo priznati, da so tako dobljene številke približno resnične. Tako je n. pr. pri Osrednjem uradu za zavarovanje delavcev padlo članstvo okrog 100.000, pri ostalih podpornih fondih pa okrog 25.000—30.000, kar predstavlja približno število brezposelnih, kateremu moramo prišteti še število nezaposlenega poljedelskega proletarijata.

F. O.:

Sezonski poljski delavci

V Sloveniji imamo skoro izključno samo srednja in mala kmetijska posestva, ki jih v glavnem obdelujejo kmetje s člani svoje rodbine in stalnimi, v hišno skupnost sprejetimi posli. Pri sezonskih poljskih delih, ki jih tudi na malih kmetijah težko opravijo domači posli, ker zahtevajo malo večjega števila delovnih moči, si pomagajo kmetje z medsebojnim posojanjem delovnih moči po sistemu dela za delo, ali pa tudi z najemanjem delavcev iz hiš, ki nimajo zadosti lastne zemlje, vendar pa se to dogaja tako redko in tudi ne v toliki meri, da bi se lahko ustvaril stalen kader sezonskih poljskih delavcev, ki bi se lahko z zaslužkom od teh del stalno preživljali.

Izmed sezonskih poljskih del, ki zahtevajo znatno večjega števila delovnih moči in se zaradi tega ne morejo opraviti z domačimi posli in domačimi najetimi delavci, nego jih je treba privedi iz drugih okolišev, prihaja pri nas v poštev skoro edinole delo obiranja hmelja v naših hmeljarskih okoliših, torej po večini v Savinjski dolini. Občutljivost dozorelega hmelja zahteva hitro delovanje, ker se sicer lahko cvet pokvari; potrebno je zato znatno povečanje števila delavcev ob dozoritvi, da si za gojitev rastline med letom zadoščajo domače delovne moči.

Obiranje hmelja je posel, ki se prilaga bolj ženskim rokam, zaradi česar tudi dejansko tvorijo ženske večino pri tem delu. Obiralci, kakor se nazivajo, prihajajo v sezoni v Savinjsko dolino po večini iz krajev na obeh straneh Save od Zidanega mosta do hrvatske meje.

Delo se redno vsako leto ponavlja, zaradi česar ima vsak večji posestnik navadno več ali manj vsaj po kraju izbrane delavke, ki prihajajo vsako leto na obiranje. Del obiralcev pa prihaja v dobi obiranja v Savinjsko dolino kar na slepo srečo, računajoč, da se bo že našel gospodar, ki bo rabil delavce. Tj izstopajo v Celju in tja prihajajo tudi posestniki, ki rabijo obiralce in trg pred kolodvorom v Celju izgleda kakor borza dela, kjer se povprašuje po delovnih močeh in se jih ponuja.

Obiranje hmelja traja v normalnih letih 2 do 3 tedne in se začne okrog 15. avgusta. Delo je akordno; plača se po mernih nabranega hmelja, in sicer 1.50 ali 1.75 Din za mernik ob hrani in stanovanju, v nasprotnem primeru pa več. (Pred vojno se je plačevalo 7 krajcarjev od mernika). Višino odplačila določa hmeljarsko društvo na svojem občnem zboru, kateremu sklepu se vsi hmeljarji pokorijo tako, da je višina odplačila enotna in zaradi tega med delodajalci in delojemalci nikoli ni sporov zaradi mezde.

En delavec (delavka) nabere na dan prilično 15 do 25 mernikov, kar je pa odvisno v prvi vrsti od osebne pridnosti, deloma pa tudi od vrste hmelja. Povprečen dnevni zaslužek znaša torej ca 30 Din poleg hrane, ki je pri savinjskih kmetih dobra in obilna, in stanovanja ali bolj skupnih prenočišč za silo prirejenih, računajoč pri tem na delo od zgodnjega jutranjega svita do poznega brez odmora. Z ozirom na dolg delovni čas je zaslužek razmeroma skromen, kljub temu pa dekleta in v manjšem številu tudi fantje, večinoma hčerke in sinovi malih kmetov, ki na svoji kmetiji komaj skromno preživljajo svojo rodbino, radi prihajajo v Savinjsko dolino obirat hmelj, ker si s tem prisluzijo par stotakov, do katerih v svojem revnem domačem kraju težko pridejo in s tem denarjem si potem posebno dekleta nabavijo najpotrebnejšo obleko od leta do leta, kar pomeni za revne kraje ob Savi vendar nekako pomoč, dasi zaradi kratkotrajnosti sezone ne pomeni nujnega pogoja splošnega obstanka prizadetih. Iz navedenega razloga tudi kakršnekoli organizacija v smeri zavarovanja ni izvedljiva. Imeli so pa ti delavci doslej vedno ugodnosti pri potovanju z železnico, in sicer so plačevali polovično voznino in deloma tudi imeli na razpolago posebne vlake. Vse te ugodnosti je redno vsako leto posebej izposlovalo Hmeljarsko društvo v Zalcu. To leto pa polovična voznina na vlakih ni bila dovoljena, kar je povzročilo veliko nezadovoljstvo med prizadetimi, ker morajo nekateri, ki prihajajo iz oddaljenejših krajev, že za voznino plačati precejšen del svojega zaslužka. Savinjski hmeljarji so sami rešili zadevo v korist delavcev tako, da so jim plačali voznino za povratek. Vsekakor pa pričakujemo v prihodnje ugodne rešitve tega vprašanja, če upoštevamo, da ima skoro že vsako društvo za svoje nedeljske izlete odobreno polovično voznino po železnicah, pa gre tam le za zabavo, tu pa za težko prisluzni denar našega najbednejšega človeka.

Galjot:

Stavbinsko delavstvo v letošnji sezoni

Letošnja gradbena sezona nam ni prinesla pričakovanega izboljšanja, tako da smo bili skozi vse mesece navezani na podporo socialnega urada brez možnosti zaposlitve pri privatnih stavbah. Zato nam ni bilo mogoče priti do večjega zaslužka in izvesti mezdno borbo zoper običajne delodajalce v svrhu zvišanja dnevne odškodnine. Zavedali smo se, da je zaslužek pri socialnem uradu mestne občine zamišljen le kot nekakšna podpora pri istočasni zaposlitvi, tako da je vsebovala mnoge momente rednega zaslužka, čeprav je izključevala vsako borbo za nje zvišanje. (Priznati moram, da je mestna občina storila veliko za delavca, toda smatram, da bi bilo boljše pospešiti privatno iniciativnost ter pustiti javna sredstva za mrtvo sezono in večjo bedo. Zaslužek pri večjih glavnih delih bi moral biti glavni vir dohodkov v sezoni, do čim bi sredstva iz pomožnih akcij služila kot nadomestek za izostalo varčevanje. Zato pozdravljam delo naših zastopnikov, ki so nam preskrbeli delo na račun socialnega urada, toda ugotavljam, da sem pogrešal delo naših predstavnikov na polju odprave vseh ovir, ki jih najde privatna iniciativnost. Bilo je premalo akcije zoper cementni kartel, za znižanje cen cementa, za odpravo davščin na gradbeni material in kar je važno, za preprečitev prihoda delavcev iz drugih krajev na škodo domačemu delavcu.

Kot posebno značilnost za letošnje delo moramo navesti delo na bežigrjski šoli. To je edino večje delo, ki se je izvršilo izven kreditov za omejitev brezposelnosti in ravno v tem slučaju smo opazili, da ljudje pozabljajo na razliko, ki obstoja med mezdo iz bednostnega fonda in ono, ki jo človek zasluži pri običajnem javnem gradbenem delu. Ne gre, da bi bilo delavstvo plačano tako, kakor so plačani tovariši, ki delajo na račun bednostnega fonda, ker ve vsak, da je delo pri bežigrjski šoli veliko težje in da sloni na takih predpogojih, ki zahtevajo veliko višjo odškodnino. Samo dejstvo, da se pride k šoli na podlagi listka socialnega urada ni nobeno opravičilo za poizkus, da se zaslužek spravi na višino podpore ne pa redne odškodnine za delo. S tem pa nočemo ničesar očitati, temveč hočemo poudariti, da smo upravičeni boriti se za zvišanje mezd pri bežigrjski šoli in zahtevati od NSZ, da izvede tozadevno borbo do skrajne možnosti.

Mezdno gibanje v tovarni Petovije v Ptuj

Vodstvo tovarne Petovije v Ptuj je razglasilo, da bo izvedlo novo redukcijo plač, in sicer za 10%. Ker je ta tovarna že večkrat reducirala delavstvu plače, se je delavstvo temu zadnjemu sklepu uprlo in sklicalo v četrtek 23. avgusta protestno zborovanje v gostilno Strašil na Bregu pri Ptuj.

Protestnega shoda se je udeležilo prav vse delavstvo te tovarne, ki je napolnilo gostilno do zadnjega kotička. Na shodu je kot prvi govoril delegat Splošne delavske zveze Jugoslavije g. Petejan iz Maribora, ki je orisal položaj delavstva in pozval delavstvo, naj si ne pustj kratiti že itak pičlih prejemkov. Za njim je v daljšem govoru orisal delegat Narodno strokovne zveze tovariš Kravos položaj delavstva in podčrtal nesramno početje posameznih tovarn, ki so pričele sistematično zniževati plačo, pa če je to potrebno ali ne. Z veseljem je pozdravil enotni nastop vsega delavstva v Petoviji, ki bo tako močno združeno gotovo imelo uspeh. Med drugim je delal tov. Kravos, da delavstvo ne sme biti predmet izkoriščanja in grde eksploatacije, ampak mora za svoje pošteno delo dobiti tudi pošteno plačilo, da bo lahko živelo kot človek, ne pa da bi moralo po delu še beračiti. Delavstvo je oba govornika nagradilo z dolgotrajnim odobravanjem in dalo duška svojem razpoloženju proti izkoriščevalcem.

Krasno uspešni shod je zaključil predsednik podružnice NSZ tov. Vadnjak, ki je predložil tudi resolucijo, katero je delavstvo soglasno in z navdušenjem sprejelo.

Resolucija, katero prinašamo ob koncu poročila, je bila odposlana na vse merodajne faktorije.

Delavstvo tovarne Petovije pozdravljamo v borbi in mu obljublamo vso svojo podporo. Usmerj naj korak naprej in naj bo odločno v borbi proti onim, ki mu hočejo vzeti zadnji možnost življenja.

Resolucija, sprejeta na shodu, se glasi:

1. Najenergičneje protestiramo proti nameravanemu znižanju plač, ker že današnje plače še daleč ne odgovarja-

jo najpotrebnejšemu eksistenčnemu minimumu.

2. Ker so bile sedanje plače že leta 1931. za 12%, in leta 1933. za nadaljnjih 10% reducirane, ne upoštevajoč redukcij, ki so se izvršile pri posameznih delih, zahtevamo, da vodstvo tovarne Petovija povrne delavstvu v letu 1933 odtegnjenih 10%.

3. Zahtevamo, da se ponovno uvede plačevanje praznikov, kakor je to bilo do leta 1929. vpeljano, in sicer: praznik sv. Štefana, Velikonočni in Binkoštni ponedeljek, prvi maj in prvi december. Plačevanje zadnjih dveh praznikov odpade, ako isti padejo na nedeljo.

4. Ker pošilja vodstvo tovarne delavstvo letno na brezplačne dopuste, zahtevamo, da se isti plačajo, in sicer: od 1 do 5 let službe 7 dni in od 5 let naprej 14 dni po povprečnem tedenskem zaslužku, računajoč zaslužek zadnjih 8 tednov.

5. Zahtevamo, da se urne plače uredijo že ob vstopu vsakega delavca ali delavke v službo, pri ženskah najmanj Din 2,50, pri moških najmanj Din 3 na uro, ter se omogoči napredovanje pri plači četrť ali polletno, upoštevajoč sposobnost in kvalifikacijo posameznika.

6. Zahtevamo od vodstva tovarne, da tekem 4 tednov obnovi in predloži v potrditev sedanji delovni red v smislu obstoječega obrtnega zakona (§ 340) in to obratnim zaupnikom, Delavski zbornici in Inšpekciji dela v Ljubljani.

7. Protestiramo proti vsaki denarni kazni, ki ni navedena že v poslovnem redu.

8. Zahtevamo, da vodstvo tovarne preuredi ventilacijo v tlakarskem oddelku sedanjim obratnim in higienskimi razmeram primerno in tozadevnim predpisom odgovarjajoče.

9. Zahtevamo, da vodstvo tovarne nabije na vidnem mestu v vseh oddelkih akordne tarife za vsa obstoječa akordna dela, kakor to predvideva § 340 obrtnega zakona.

10. Zahtevamo, da se vsaka sprememba akordnih postavk, v kolikor bi bila ista v škodo delavstva, vsaj 14 dni poprej sporoči obratnim zaupnikom, da morejo isti pravočasno zavzeti svoje tozadevno stališče.

sklepanju navzoča vsaj predsednik in en stalni član. Sklepa se v javnem glasovanju. Sprejeti so predlogi, za katere glasujeta vsaj dva stalna člana.

Člen 4.

[V delokrog mezdnih inspektoratov spada:

a) preiskovanje višine mezd, sistematiziranje zaposlitvenih kategorij ter določanje stanu in kraju primernih stroškov za življenje po poedinih zaposlitvenih kategorijah;

Smernice, po katerih je določiti zaposlitvene kategorije in minimalne mezde, izda mezdni inspektorat po zaslišanju višjega meznega inspektorata minister za socialno politiko in narodno zdravje.

b) reguliranje mezd v primerih, kjer so mezde, primerjane stanu in kraju primernem življenjskem minimumu ali mezdam drugih podjetij iste zaposlitvene kategorije, očitvidno pod normalno višino!

c) reguliranje mezd v primerih, kjer je treba od inspektorata določene minimalne mezde spremeniti, ker so se medtem predpostavke, na katerih so se minimalne mezde določile, spremenile. O takem predlogu se sme obravnavati le, ako se dokaže, da so se stroški za življenje po določitvi minimalnih mezd vsaj za 15 % povečali ali znižali.

Člen 5.

Mezdnim inspektoratom je odstopati, da se jim omogoči funkcija, navedena pod a), vse gradivo o višini mezd, ki ga zberejo inspekcije dela.

Organi delavskega zavarovanja imajo izdati mezdni inspektoratom vsako leto po staležu 30. junija najpozneje v štirih mesecih sumarični pregled razdelitve zavarovancev po mezdni razredih.

Za vsa podjetja, ki zaposlujejo nad 30 delavcev, je predložiti porazdelitev na mezdne razrede po obratih.

Vse te informacije služijo za uradne svrhe mezdni inspektoratov in se, v kolikor pri tem ne gre za sumarne preglede, ne smejo objavljati. Podjetja, o katerih zahteva mezdni inspektorat mezdne izpiske in poročila o mezdah v poedinih zaposlitvenih kategorijah, so dolžna predložiti te izpiske v roku, ki se jim v to določi. Okrožni uradi za zavarovanje delavcev so dolžni predložiti na zahtevo meznega inspektorata katastre o prijavah delavcev.

Člen 6.

Mezdni inspektorati regulirajo mezde na predlog delodajalca, delodajalskega udruženja ali delojemalske strokovne organizacije, registrirane pri Delavski zbornici. Ako stavi predlog več poslodavskih udruženj ali delojemalskih strokovnih organizacij, morajo storiti to v skupni vlogi, v kateri mora biti naznačen skupni predstavnik predloga. Druga stran nominira na poziv meznega inspektorata svojega predstavnika v mezdnem sporu.

Člen 7.

V čl. 6. navedene stranke morejo staviti predlog, da se določijo z veljavnostjo kolektivne pogodbe za delojemalce poedinih zaposlitvenih kategorij enega obrata ali vseh obratov določene stroške v srezu ali banovini mezde, odgovarjajoče mezdnam, ki se dosegaajo v področju inspektorata povprečno za delavke iste zaposlitvene kategorije ali, ki odgovarja minimalnim mezdnam, določenim po čl. 4. lit. a) tega zakona.

Ta predlog se more staviti le za zaposlitvene kategorije, katerih zaslužek je nižji kot so po čl. 4. lit. a) določene minimalne mezde za to zaposlitveno kategorijo. Predlog za določitev mezd za poedino podjetje se more staviti le za obrate, ki zaposlujejo nad 20 delavcev in nameščencev.

Člen 8.

Ako je bil stavljen predlog za določitev ali spremembo minimalnih mezd, ima sklicati mezdni inspektorat najkasneje v roku 14 dni mezdno razpravo, na kateri naj se skuša doseči o mezdnem sporu sporazum med zainteresiranimi strankami v cilju, da se regulirajo sporne mezde s kolektivno pogodbo.

Člen 9.

Ako do takega sporazuma ni prišlo, ima izreči mezdni inspektorat po proučitvi podatkov, ki jih predložita obe strani, v sporni zadevi razsodbo, v kateri določi za poedine kategorije, katerih mezde ne odgovarjajo po čl. 4. a) določenim minimalnim mezdnam, mezde, ki odgovarjajo minimalnim mezdnam. Taka razsodba ima, ko postane pravomočna, pravno veljavnost kolektivne pogodbe. Tako določene minimalne mezde se morajo spremeniti le, ako zahteva spremembo zainteresirano podjetje ali zainteresirana delojemalska

organizacija, sklicujoč se na sprememljene razmere, skladno s predpisom čl. 4. lit. c) tega zakona.

Tako razsodbo mora izreči mezdni inspektorat najkasneje tekom enega meseca po vložitvi predloga za določitev mezd.

Člen 10.

Razsodbo meznega inspektorata o določitvi minimalnih mezd, iz katere mora biti točno razvidno, na katere zaposlitvene kategorije in katere obrate se razsodba nanaša, je objaviti podpisano od meznega inspektorata v »Službenih Novinah«, kjer pa obstojajo banovinski službeni listi, pa v teh. Razsodba stopi v veljavo z dnem objave.

Člen 11.

Proti razsodbi meznega inspektorata se moreta pritožiti obe strani preko meznega inspektorata tekom 14 dni po objavi v »Službenem listu« na višji mezdni inspektorat. Ta priziv nima odločilne moči. Višji mezdni inspektorat odloči o pritožbi na podlagi predloženih informacij strank in obrazložitve meznega inspektorata brez nove ustne razprave končno veljavno. Ako višji mezdni inspektorat pritožbo meznega inspektorata razveljavi, mora določiti nove minimalne mezde, ki veljajo od dne, ko se objavi ta sprememba v Službenem listu, v katerem je bila uveljavljena prvotna razsodba.

Člen 12.

Pravomočna in objavljena razsodba meznega inspektorata ima veljavnost kolektivne pogodbe. Njena veljavnost začneja z dnem javnega razglaša. S tem dnem se razveljavljajo vse za delojemalce neugodnejše določbe individualnih in kolektivnih pogodb.

Ako plačuje podjetje v nasprotju s to razsodbo dalje nižje mezde, kakor so v razsodbi določene, more vložiti tako zainteresirani delojemalci, kakor zainteresirana delojemalska strokovna organizacija, ki je stavila pri mezdni inspektoratu predlog za določitev minimalnih mezd pri pristojnem civilnem sodišču predlog za izplačilo mezdne razlike.

Vse pogodbe, ki določajo za delojemalca ugodnejše pogoje od onih, ki so določeni z minimalno mezdo, ostanejo dalje v veljavi.

Člen 13.

Stroške za poslovanje mezdni inspektoratov krijeta vsaka s tretjinskim zneskom: oblast in ustanova, ki stavita predlog glede imenovanja stalnih članov inspektorata.

Člen 14.

Podjetja, ki bi se branila dajati mezdni inspektoratom informacije, ki so jim upravičeni zahtevati inspektorati po predpisih tega zakona, se kaznujejo po predpisih, ki veljajo po zakonu o inspekciji dela za oviranje uradnega poslovanja inspektorjev dela.

Člen 15.

Ministrstvo socialne politike in narodnega zdravja je pooblaščenno skrbeti za izvršitev tega zakona in izdati odredbe, ki bi bile v svrhu organiziranja in poslovanja mezdni inspektoratov potrebne.

Pravilnik glede smernic za določanje minimalnih mezd.

Na podlagi čl. 4. in 15. zakona o minimalnih mezdah predpisujem, da se določajo stanu in kraju primerni stroški za življenje po poedinih zaposlitvenih kategorijah po teh-le smernicah:

Člen 1.

Kot edinica, v kateri se izražajo v čl. 2. tega pravilnika normativne mezde, velja povprečna dnevna zavarovana mezda Okrožnega urada za zavarovanje delavcev, pri katerem ima svoj sedež obrat, za katerega se določajo mezde.

Člen 2.

Kot zaposlitvene kategorije se določajo, grupirane po starostnih grupah in spolu:

nekvificirani delavci, nekvificirani sezonski delavci, priučeni in izučeni delavci, priučeni in izučeni sezonski delavci. Sezonski delavci so delavci v poklicih, ki v zimskem času prekinjajo delo.

Člen 3.

Mezde se določajo po teh-le smernicah:

Zaposlitvena kategorija:	Mesečni zaslužek	
Nekvificirani ne-sezonski delavci v starosti:	Moških	Žensk
	v zavarovanih mezdah	
14 do 17	10—15	10—15
18 „ 20	15—26	15—22
20 „ 24	26—33	22—25
24 „ 30	33—40	25—27
nad 30	40	27

Zakon o minimalnih mezdah

Delavska zbornica v Ljubljani nam je poslala načrt zakona o minimalnem zaslužku in njega pravilnik. Pozdravljamo to hvalevredno delo Delavske zbornice in upamo, da bo njena iniciativa naletela na popolno razumevanje odločujočih.

V načelu ne nasprotujemo določbam načrta tega zakona, ker smatramo, da odgovarja najnujnejšim potrebam in posebno zato, ker daje možnost strokovnim organizacijam, da izzovejo njegovo upoštevanje. Pravilnik glede višine mezd bo vsekakor predmet dolgega razmotrivanja, toda priznati moramo, da je razdelitev delavcev na štiri skupine posrečena, čeprav bo marsikatera skupina zahtevala spremembo kvalifikacije zaradi ugodnosti, ki prihajajo iz drugih zakonov, posebno zaradi podpor od strani Borze dela. Kar se tiče delitve na moške in ženske ugotavljamo, da je ta povzeta iz realnega življenja, naše stališče pa nam narekuje, da zahtevamo od oblasti, da ne prizna neenakopravnost v zaslužku. Meja najnižje mezde naj bo enaka, ker bo edino le na ta način izključeno izkoriščanje ženske na račun moških.

Upravni odbor NSZ bo zavzel svoje končno stališče in ga predlagal Delavski zbornici.

NAČRT

zakona o osiguranju minimalnih zaslužkov in pobijanju nelojalne konkurence s pomočjo delavskih mezd.

Člen 1.

V svrhu kontroliranja in reguliranja mezd za pomožno osebje, na katero se nanaša zakon o obrtih z dne 5. novembra 1931 in za pomožno osebje, zaposleno v poljedelstvu in gozdarstvu, v kolikor ne živi v hišni skupnosti s poslodavcem, se ustanovijo na sedežih Delavskih zbornic mezdni inspektorati.

Pri ministrstvu socialne politike in narodnega zdravja se osnuje v to svrhu višji mezdni inspektorat.

Teritorialno področje mezdni inspektoratov se ujema s področjem Delavskih zbornic. Višji mezdni inspektorat posluje kot prizivna instanca za vso državo.

Člen 2.

Mezdni inspektorati in višji mezdni inspektorat sestojajo iz treh, za dobo treh let imenovanih stalnih članov.

Vsem razpravam o reguliranju mezd prisostvujeta poleg stalnih članov inspektorata po dva zastopnika zainteresiranih strank, one, ki je stavila predlog za reguliranje, in one, ki se predlogu protivi. Ta dva zastopnika strank imata pri vseh razpravah posvetovalen glas.

Predsednike mezdni inspektoratov in višjega meznega inspektorata imenuje minister socialne politike in narodnega zdravja v prvem primeru na predlog bana in sicer iz vrst sodnikov delavskega zavarovanja na sedežu inspektorata ali upravnih uradnikov inspekcij dela. Enega stalnega prisednika imenuje minister za socialno politiko na predlog Zbornice za trgovino, obrt in industrijo, odnosno oziraje se na predloge, ki jih predlože ločene poslodavske zbornice. Drugega pa imenuje na predlog Delavske zbornice.

Stalne prisednike višjega meznega inspektorata imenuje minister socialne politike in narodnega zdravja na eni strani na predlog Centrale industrijskih korporacij, na drugi strani na predlog Centralnega sekretariata Delavskih zbornic.

Člen 3.

Za polnoveljavne sklepe mezdni inspektoratov in višjega meznega inspektorata je potrebno, da so vabljeni k razpravam vsi stalni člani in oba za to razpravo delegirana zastopnika interesentov in da sta pri razpravi in

Člen 4.

Mezde nekvalificiranih delavcev v sezonskih obratih je odmerjati s 150% v členu 3. navedenih iznosov.

Mezde priučenih in izučenih delavcev je odmerjati z izjemo starostne skupine od 14. do 17. leta s 175% iznosa, ki ga prejemajo nekvalificirani delavci, odnosno starostne skupine. Učenci v starosti od 14 do 17 let prejemajo v povprečju treh učnih let mezdo 10.

Čl. 5.

Določbe tega pravilnika je uporabljati kot smernice in se morejo mezdni inspektorati od teh smernic oddaljati, ako morejo odstopanje od smernic s posebnimi tehničnimi razlogi utemeljiti.

Delavska zbornica v Ljubljani:

Tajnik: Filip Uratnik, l. r.

Razmere

v Strojnih tovarnah in livarnah v Ljubljani

Zadnji »Delavec« je pod gornjim naslovom hotel odgovoriti »Delu«, pa ker mu to ni uspelo, je lopit po meni. Zato mu moram napisati v album vsaj nekaj besed.

»Delavec« pravi, da g. Kravos ve, da je podpisana kolektivna pogodba, ker jo je hotel tudi sam podpisati, bil pa je od nacionalnega obratovodje odklonjen. Kaj naj rečem na to, naj imenujem to demagogijo ali laž. Oboje bi bilo prav. Zadeva o kolektivni pogodbi je bila sploh vsa v meglo zavita in še danes dvomim, če je bilo to, kar se je podpisalo, sploh kolektivna pogodba. Meni sta namreč rekla t. g. ravnatelj Kos, obratovodja g. inž. Punčuh, da o kakšni kolektivni pogodbi sploh ni govora in da se razgovarjajo le zaradi kategoriziranja delavcev. Vseeno pa mi je rekel g. ravnatelj Kos, naj napravim vlogo na ravnateljstvo, če bi prišlo do pogajanj za kolektivno pogodbo, da se povabi k sodelovanju tudi NSZ. Taka vloga je bila odposlana na ravnateljstvo Strojnih tovarn, a do danes nismo prejeli odgovora. Po tem sklepamo, da kakih pogajanj sploh ni bilo in kolektivne pogodbe še manj. Če pa so taka pogajanja bila in se je pogodba res podpisala, potem igra vodstvo Strojnih tovarn, ki je v nacionalnih rokah, res žalostno vlogo in bo treba temu vodstvu posvetiti nekoliko več pažnje.

»Delavec« pravi v svojem dopisu, da so naciji demagogi, a se istočasno sami točejo po zobeh. Pravijo namreč, da so se naciji njihovega drugega sestanka udeležili, da se pa ni nihče oglašil k besedi. Te besede pa niso demagoške, o, ne, te pa ne. Ne bi bile demagoške, če bi »Delavec« povedal, da so vsi trije voditelji kovinarjev stikali glave skupaj, ko sem se prikazal v dvorani na zborovanju in je z ozirom na mojo navzočnost ob otvoritvi izjavil predsedujoči s prav posebnim poudarkom, da je zborovanje sklical SMRJ in da bo smel zato govoriti samo član te organizacije, da ne bo sitnosti s policijo. Mar ni tako, dragi sodrugi? Ko se bojte besede nasprotnika, se skrijete za policijo, potem pa napišete, da se nasprotnik ni oglašil. Korajža pa talka! V istem članku mi očitate, da sem sklical posebno zborovanje, na katerem se je sklenilo, da bodo naši člani stavkokazi. Ker sem bil v času, ko se je vršilo tako zborovanje, odsoten, mi o tem ni nič znanega. Dal vam bom pa priliko, da mi dokažete, kdaj sem sklical člane skupaj in jih na to nagovarjal. Tudi mi očitate, da sem pri zaklenjenih vratih razpravljajal z nacionalnim obratovodjo, in na nekaj namiguje. Tudi za to vam bom dal priliko, da se izkažete in pokažete korajžo. Navajen sem demagogije in vam je ne štejem v zlo, tudi laži vam odpustim, toda klevečati pa ne pustim, ker imam preveliko v častih svojo čast in vem kot dolgoletni strokovni tajnik, kaj smem in kaj ne. Da pa hodim k obratovodji sam in ne povabim s seboj vaših zaupnikov, je res. Hodil sem in bom še, ne da bi si za to izposloval vaše posebno dovoljenje. Moji člani mi zaupajo in dobro vedo, da jih ne hodim nikamor prodajat. Tudi so prav dobro informirani o vsem, kar govorim z gospodom obratovodjo, ker tajnosti med nami ni in si vse tovariško zaupamo. Vašim voditeljem, vsaj nekaterim, pa ne vem, če bi smel zaupati. Delavci imajo pač bridke izkušnje in so zato postali previdni in zato mora biti pri vsaki intervenciji vsaj en policaj zra-

Zobne dajatve OUZD v luči statistike za leto 1933

Delovanje OUZD na polju zdravstva in socialne preskrbe gotovega dela našega naroda je zelo uspešno, posebno še, če upoštevamo posamezne panoge, kjer pride do izraza skrb za zdravje zavarovancev. Ponavadi se pripoveduje o delovanju OUZD na polju ambulantnega zdravljenja in zdravljenja v zdraviliščih ter bolnicah, dočim se v veliko manjši meri obravnava izdatki za druge vrste zdravljenja, v prvi vrsti za zdravljenje zobovja. Zveza, ki obstoja med zdravljenjem bolnezi prebavnih organov in zobovjem nas sili, da se z istim zanimanjem lotimo proučevanja statistike o zobnih dajatvah.

Pred seboj imamo statistiko o zobnih dajatvah v letu 1933, za vse zdravniške okolišče ljubljanskega Okrožnega urada za zavarovanje delavcev izzveniš kraje okrog Ljubljane in Maribora, ki spadajo v delokrog odnosnih zobnih ambulatorjev.

Pri dovoljenju zobnih dajatev se ravna uradov prispevek po trajanju članstva in raste od 10 do 50% v sorazmerju s članstvom. Polletno članstvo v zadnjem koledarskem letu upravičuje zavarovanca za 10% prispevka, 4 letno članstvo v zadnjih 8 koledarskih letih pa do 50%. Poleg tega so celotni izdatki OUZD na račun zobnih dajatev omejeni na 2 odstotka čistega bolniškega predpisa, to je vsote, ki je bila predpisana po zakonu o zavarovanju delavcev iz naslova bolniškega zavarovanja.

V letu 1933, je spadalo v območje že omenjene statistike 51.883 članov, katerim je bilo na razpolago 73 pogodbenih zobozdravnikov in dentistov. Izdatki pa je bilo 5.070 dovoljenj za plombe in umetna zobovja članom in svojcem (svojcem samo za plombe). Največ dovoljenj je bilo izdanih v krajih, kjer je razvita industrija, tako jih je bilo največ za ekspoziuro Celje (največ umetnega zobovja za ekspoziuro v Kranju).

Vrednost dovoljenj del je znašala v globalni vsoti 1.059.933 Din; od tega je

odpadlo na člane 602.428,69 Din, to je 57,48%, na urad pa je odpadlo 493 tisoč 564,88 Din, to je 42,52%. Ker pa je čisti bolniški predpis za leto 1933, znašal 38.800.465,60 Din, je bilo mogoče izdatki na račun zobnih dajatev 763 tisoč 609,31 Din, tako da bi smeli znašati ti izdatki povprečno 0,84 Din na mesec in člana. Iz tega sledi, da je bilo za člane, ki spadajo pod to statistiko, na razpolago 522.960,64 Din, tako da je znašal presežek med možnim zneskom in predvidenimi izdatki 29.415,76 Din. Če pa upoštevamo, da ni bil predvideni znesek popolnoma izčrpan in da je bilo dejansko izplačano le 381.729,15 Din, znaša razlika med izdatki in možnostjo kredita 141.231,49 Din. Ako izrazimo to razliko z ozirom na posameznega člana, potem vidimo, da bi smelo odpasti na vsakega člana 0,84 dinarja na mesec, da pa so predvideni stroški morali znašati 0,79 Din, dočim je bilo dejansko poravnanih le 0,61 Din.

Statistika je ugotovila, da je največ plomb in umetnega zobovja potrebno pri članih in svojcih do 35. leta starosti, dočim je pozneje odstotek dajatev vedno manjši (starostna meja je nekoliko višja pri umetnem zobovju).

Če razdelimo zobne dajatve po poklicih, vidimo, da se je industrijsko delavstvo največ posluževalo te ugodnosti. To pa zaradi večje možnosti rednega zasluzka in odplačevanja kvote, ki odpade na člana.

Višina možnih kreditov je omogočala hitro poslovanje, tako da so odpadle mnoge pritožbe in je tozadevno delovanje OUZD povsem zadovoljivo. Nezadovoljstvo je tem manjše v kolikor je Okrožni urad trajal na svojem sedanjem ključu pri podeljevanju zobnih dajatev, ki sloni na trajanju članstva, ne pa na višini zavarovane mezde, ki naj bi bila merodajna tudi brez ozira na trajanje članstva. Ta zadnji slučaj je običajen pri Osrednjem uradu za zavarovanje delavcev in je veliko manj pravičen.

OUZD

v borbi zoper tuberkulozo

Dosedanja borba socialnega zavarovanja zoper tuberkulozo ni bila popolnoma učinkovita. Razlogi ležijo v premajhnem sodelovanju med zdravniki in Uradu za zavarovanje delavcev, ki onemogoča vsako uspešno evidenco tuberkuloznih članov tudi po zaključku njih zdravljenja. Na drugi strani pa so odločilni vsi oni socialni momenti, ki so pospešili ali celo povzročili razvoj bolezni in ki ostanejo neizpremenjeni, tako da obrezujejo učinek zdravljenja. Odprava teh nedostatkov bi pomenila veliko izboljšanje in tako bi dosegli omejitve te bolezni.

Zdravnik, ki zdravi obolelega člana mora ugotoviti natančno diagnozo in odrediti tako zdravljenje, ki bo upoštevalo tudi eventualno tuberkulozno podlago dotične bolezni. V kolikor je težko dognati pravo bolezen, naj se odredi specialna preiskava od strani specialistov in v disperanzijah. Na ta način bo omogočeno pravočasno spoznanje bolezni in primerno zdravljenje. Okrožni urad bi bil sproti obveščen o vseh izpremembah, ki se pojavljajo pri dotičnem bolniku, o metodi zdravljenja in nje uspehu, tako da bi pri ponovnem obolenju tega člana bilo olajšano delo novega zdravnika. Učinkovitost bi bila tem večja, ko bi Okrožni urad ustvaril posebno evidenco Tbc obolenj in dal vsakemu tuberkuloznemu članu posebno knjižico z važnejšimi podatki o zdravljenju. Zdravnik bi bil obveščen o delu svojega predhodnika in odpravljeno bi bilo zamudno delo za pravilno

ven. Pri nas tega ni treba, ker si vsi zaupamo!

O zahrbtnosti v Trbovljah in drugih zahrbtnostih pa na drugem mestu. Dopisniku se zahvaljujem za napisane besede, prosim ga le, da se še kaj oglašji v »Delavcu«, ker so njegovi dopisi mikavni, da jih še »Delavska politika« rada ponatisne. Samo za škodo, ki jo bo za enkrat tudi ta list utrpel, ne bodo dopisniku hvaležni. Čast krasti, stane denar!

Vladimir Kravos

odreditev diagnoze in učinkovite metode zdravljenja. Nadaljeval bi tako že začeto delo.

Odprava socialnih nedostatkov, ki povzročajo razširitev te bolezni, se ne more izvesti samo v okviru bolezenskega zavarovanja in zato bi jo bilo treba prevladati skoro na vse panoge socialnega zavarovanja, ravno tako tudi na one, ki jih nameravajo šele izvesti. Zavarovanje za onemoglost bi prevzelo v mnogih slučajih skrb za tuberkulozne bolnike in skrbele za njih zdravljenje tudi preko dosedanje zakonite meje. Obenem bi bili ustvarjeni predpogoji za eventualno izolacijo onih bolnikov, ki so nevarni za svojo okolico, čeprav ji niso nujno potrebni. V poštev pridejo tudi akcije in ustanove, ki morajo skrbeti za socialno izboljšanje in to v prvi vrsti država. Socialno skrbstvo, ki je le deloma izraženo v socialnem zavarovanju, mora ustvariti vse predpogoje za omilitve socialne bede, ker bodo edino le na ta način rešena nekatera stanovanjska in prehranjevalna vprašanja, ki so ozko zvezana s to boleznijo. Določitev eksistenčne mezde bi omogočila boljšo prehrano delavcev in njih otrok in povečala njihovo odporno silo zoper tuberkulozo. Obenem bi olajšala akcijo, ki hoče onemogočiti delavcu, da se vrne iz zdravilišča v okuženo stanovanje in okolico. Če pa k temu pristajemo še povečanje higienskih naprav v industriji in omejitve onih panog industrije, ki ustvarjajo tuberkulozo zavoljo dobička majhnega števila oseb, potem uvidimo, da je akcija države v sedanjih razmerah mogoča in koristna.

Seja upravnega odbora NSZ se bo vršila v nedeljo, dne 16. septembra ob 9. uri dopoldne v sejni dvorani Delavske zbornice. Vsi odborniki in delegati podružnic se morajo brezpogojno udeležiti te seje, ker se bodo na njej obravnavala zelo važna vprašanja. Vabila za sejo prejmejo vsi odborniki in podružnice pravočasno.

ZAHVALA

Podpisana vdova po delavcu Francu Kozamerniku, ki se je dne 24. avgusta t. l. v papirnici na Goricanah smrtno ponesrečil, se najlepše zahvaljujem za denarni znesek Din 546, ki ga je kot podporo v teh težkih dneh zbralo in izročilo vrlo delavstvo goričanske papirnice. Enako se zahvalim gg. uradnikom in njihovim gospem soprogam kakor tudi p. n. vodstvu papirnice za blagohotno socialno razumevanje. — Vsem blagim srcem prisrčna hvala!

Goričane - Preska, 1. septembra 1934.

Ana Kozamernik.

Plenarne seje Akcijskega odbora ljubljanskih podružnic NSZ. Akcijski odbor ljubljanskih podružnic in društev NSZ, ki ga tvorijo vsi odborniki, namestniki in nadzorniki ljubljanskih podružnic in društev, je imel v četrtek 30. avgusta svojo plenarno sejo v dvorani OUZD. Na tej plenarni seji, katero je vodil tov. Simon Galjot, sta podala dva prav zanimiva referata predsednik NSZ tov. Rudolf Juvan in tov. dr. Branko Alujevič. Oba referata sta obravnavala aktualna delavska vprašanja. Odborniki so z velikim zanimanjem sledili referentoma in lu nagradili z odobravanjem. Akcijski odbor je sklenil na svoji seji, da bo vsaj dvakrat mesečno sklical plenarno sejo, ker se je pokazala nujnost takih sej.

Podružnice nam pišejo

Prireditve ptujske podružnice v prid brezposelnim članom. Naša podružnica v Ptuj priredi v nedeljo 16. t. m. ob 15. uri v vseh prostorih Ljudskega vrta veselico, združeno z vinsko trgatvijo. Čisti dobiček te prireditve je namenjen fondu za podpiranje brezposelnih članov, katerih število je v zadnjem času izredno naraslo. Prepričani smo, da bo nacionalna ptujska javnost sledila vabilu naše podružnice in to prireditve podprla.

Zveza zidarjev, tesarjev in gradbenih delavcev v Ljubljani prosi podružnice NSZ, naj ji prijavi vse člane gradbenih stroke. Ti člani bodo ostali članj posameznih podružnic. Zveza želi le uvesti medsebojne stike in rabi zato naslovni material. — Svojim odbornikom sporoča Zveza, da se vršijo redne seje vsak četrtek ob 18. uri v tajništvo. Odborniki naj pridejo k sejam točno in polnoštevilno. — Predsednik.

Društvo plesarskih, sobo in črkoslikarskih pomočnikov v Ljubljani sporoča članstvu, da ima redne članske sestanke vsak prvi ponedeljek v mesecu v običajnem lokalu. Odborova seja pa se vrši vsak zadnji torek v mesecu v tajništvo NSZ. Vljudno prosim, da se udeležujete sestankov in sej polnoštevilno. — Predsednik.

Podružnica NSZ v Ljubljani, sekcija kovinarjev je pričela z rednim delom in ima vsak torek ob 18. uri v tajništvo razgovor članstva. Vsi člani naj se udeležijo teh važnih razgovorov. Obenem sporočamo članstvu, da imajo odborniki ljubljanske podružnice, uradne ure vsak ponedeljek od 16. ure naprej. Vse event. informacije o podružnici dobijo člani ob tem času v tajništvo. Članarino pa lahko vplačujejo v tajništvo vsak dan.

Podružnica NSZ v Ljubljani, odsek mestnih delavcev ima svoje redne seje vsak prvi in tretji četrtek v mesecu ob 18. uri v tajništvo. Vsi odborniki naj se udeležujejo redno teh sej. Odsek dela na tem, da si ustanovi samostojno društvo. Člani naj zato v redu plačujejo članarino in aktivno sodelujejo. Odbor se peča s tem, da ustanovi samostojno društvo, ker šteje odsek že preveč članstva.

Pevsko društvo »Krilato kolo« uslužbencev ECZ ima redne pevske vaje vsak torek in soboto v tajništvo NSZ. Tovariši peveci naj hodijo redno k vajarjem, ker smo pred nastopom. Vsi in točno! Pevovodja.

Tržič

V neki tukajšnji ugledni tovarni imamo inozemca, ki deli klofute našim delavcem. Nedavno je oklofutal enega izmed naših delavcev, ki je užaljen zapustil službo. Vodstvo tovarne, ki je v nacionalnih rokah, sicer zagovarja tega inozemskega mojstra na vse mile viže, a mi zbiramo material, da bomo take gospode ob svojem času poslali tja, kjer bodo lahko lastne ljudi klofutali. Naših ne ibodo. — Naša podružnica pridno dela in je imela v zadnjem času tudi več sestankov. Pripravljamo se za delo, ki nas čaka na zimo. Ko bo kaj novega, se zopet oglašimo.